

ՅԱԿՈԲՈՍ ՏԵԱՌՆԵՂԲԱՅՐ

«Մի՛ երկնչիք յայնցանէ որ սպանանեն զմարմին և զոգի ոչ կարեն սպանանել, այլ երկերուք դուք առաւել յայնմանէ որ կարողն է զոգի և զմարմին կուրուսանել ի գեհենի»։ (Մատթէոս Ժ:28)

Անձկութիւնը կամ վախը նկատուած են ամենազօրաւոր ազդակներէն մին որ կրնայ Հիմնովին փոխել –նոյնիսկ երբեմն խաթարելու չափ– մեր վարուելակերպն ու բնաւորութիւնը։ Հոգեբաններ կը զգուշացնեն թէ անձկութիւնն ու վախը անխուսափելի մասը կը կազմեն իւրաքանչիւր անհատի կեանքին ու միաժամանակ մեզ կ'ազդարարեն Հեռու մնալ ընկերակցութենէն անոնց՝ որոնք կը յայտարարեն թէ իրենք բնաւ չեն վախնար, որովհետեւ անոնց ընկերակցութիւնը երբեմն կրնայ վտանգաւոր՝ Հետևաբար ճակատագրական ըլլալ։ Թերևս ոմանք խորհին թէ անձկութիւնը տեսակ մը ապահովութեան մեքենայ մըն է որ ինքնաբերաբար գործի կը լծուի երբ մենք սպառնալիքի կամ ճնշումի տակ գտնուինք։ Միակ բանը որ պարտինք գիտնալ այն է՝ թէ վախն ու անձկութիւնը անբաժան մասնիկն են մեր կեանքերուն և Հետևաբար պէտք է անոնց Հետ վարուիլ ըստ այնմ։ Ահա այդ է որ կը թելադրէ մեզի Մատթէոս Աւետարանիչ մեր այսօրուան բնաբանով։

Իբր մարդ–արարածներ, մենք բոլորս ունինք մեր մանր կամ խոշոր վախերն ու անձկութիւնները, որոնք երբեմն կը նեղացնեն մեզ. բաներ՝ որոնք յաճախ մեր քունը կը փախցնեն։ Մենք բոլորս անխտիր կը սարսափինք Մարդուն ներսիդին գտնուող և զինք մինչև խելագարութիւն առաջնորդելու ատակ եղող ատելութեան անսահման ոյժէն։ Մենք կը սոսկանք մարդկային տարրական կարիքներու փոխադարձ Հասկացողութեան պակասէն։ Իսկ ամենաշատը՝ մենք կը սարսափինք մեր չուքերուն նման մեզմէ անբաժան Հիւլէական պատերազմի մը սպառնալիքին Հաւանականութենէն, որ ի վիճակի է մի քանի վայրկեաններու մէջ բնաջինջ ընել կեանքի ամէն Հետք և կործանել մեր երկրագունդը։

Այսօրուան մեր բնաբանով սակայն մեր Տէրը՝ Քրիստոս, յստակ բառերով ու դրական մօտեցումով կը խօսի անձկութեան, վախի մասին, ըսելով թէ անոնք որոնք իրեն պիտի Հետևէին, իրենց կեանքի ընթացքին պիտի անցնէին չեշտուած անձկութիւններու ընդմէջէն։ Աստուածորդին լաւ գիտէր թէ ինչ կրնար պատահիլ իր աշակերտներուն որոնք Աւետարանի բարի լուրը պիտի տանէին աշխարհին. աշխարհ մը՝ որ էր և տակաւին լեցուն էր չարիքով, անհամաձայնութեամբ և Հակառակութեամբ։ Առաքելաւոր իրենց Տիրոջմէ և Վարդապետէն ստացան Հրահանգը շարունակելու անոր սկսած գործը. սակայն Հակառակ իրենց առաքելութեան կապուած բոլոր զգուշացումներուն ակնյայտ վտանգներուն ու փորձանքներուն, Յիսուս բնաւ յետս չկոչեց «Կենաց Բանը» աշխարհով մէկ տարածելու իր Հրամանը։ Առաքելաւորներ՝ որոնց Հետ մեր Տէրը կը գործակցէր, մեզի անհրաժեշտ թուող գերմարդը կամ գերհերոսներ չէին, ան քաջ գիտէր թէ ինչպիսի մարդոց Հետ էր իր գործը, մեզ նման սովորական մարդիկ. ուրացող մը՝ Պետրոսի նման, մաքսաւոր մը՝ Մատթէոսի նման, խտվարար մը՝ Սիմէոն նախանձայոյզի նման, և վերջապէս մատնիչ մը՝ Յուդա Իսկարիովապցիի նման. ասոնք բոլորն ալ սովորական մարդիկ էին, մէկ կողմէն եթէ անոնք լեցուն էին որոշ առաքինութիւններով և դրական գիծերով, միւս կողմէն սակայն անոնք լեցուն էին նաև մոլութիւններով, մարդիկ՝ իրենց տկարութիւններով, բարդոյթներով և անձկութիւններով, մարդիկ՝ որոնք գիտէին վախ բառին իմաստը իր ամբողջական առումով։

Ասոնք էին ահա մարդիկը որոնց Քրիստոս խօսեցաւ և սորվեցուց: Եւ ան նոյն այս մարդոց էր որ ըսաւ. «Զի՞նչ օգտիցի մարդ եթէ զաշխարհս ամենայն շահեցի և զանձն իւր տուժեցի»: Ի՞նչ էր արդեօք մեր Տիրոջ թելադրածը. ի՞նչ կը նշանակէ օգտուիլ, շահիլ, եթէ ոչ մեր ունեցածէն ու մեր կարիքներէն աւելին հաւաքել: Եւ ո՞վ պիտի ըլլայ օգտուողը եթէ ոչ միայն ա՛յն որ հարստութիւն կը ցանկայ: Մարդ-կութեան մեծ մասը հեքոտ վազքին մէջ է իրեն պէտք ունեցածէն աւելի նիւթական կարելիութիւններ՝ ինչպէս ոսկի, կալուածներ և շահաբեր գործառնութիւններ ապահովելու. իսկ անդին կան ուրիշ դասակարգի մարդիկ՝ որոնց հետաքրքրութիւնները կը պատկանին տարբեր սեռի, նման զարգացումի, կրօնական և հոգևոր բաներու, և մենք պարտինք -առանց կանխամտածուած կաղապարումներու- դրական մօտեցում տալ ասոնց յաջողութեան և ժամանակի փորձին տոկալու կարելիութեան:

Կ'ըսուի թէ երբ Ֆրանսայի առաջին քրիստոնեայ կայսրը՝ Շարլըմէյն կը մեռնի, զինք չեն թաղեր պառկած վիճակի մէջ, այլ նստած իր գահին վրայ, իր կայսերական պատմուճանով, ծունկին վրայ բաց Աստուածաշունչ մը, աջ ցուցամատով մատնանշելով մեր այսօրուան բնաբանին խօսքերը, «Զի՞նչ օգտիցի մարդ եթէ զաշխարհս ամենայն շահեցի և զանձն իւր տուժեցի»: (Մատթէոս ԺԶ:) Հոգին տրուած չէ մեզի Աստուծոյ կողմէ պարզապէս պահ դնելու մեր մարմնին մէջ, սպասելով որ Կիրակնօրեայ արարողութիւններուն մասնակցելով զայն փրկենք, մինչ անդին մեր Ֆիգիբական մարմինը կը մնայ աշխարհիկ: Հոգին մեր Եսն է, մենք ենք: Ինչո՞վ կրնայ օգտակար ըլլալ մեզի մեր հարստութիւնը եթէ կորսնցուցած ենք մեր առողջութիւնը: Մենք բոլորս ալ լաւ գիտենք թէ դրամը չի կրնար առողջութիւն, երջանկութիւն և սէր զնել: Հետեաբար շատ խեղճ փոխանակութիւն մը կատարած պիտի ըլլանք եթէ ձգտինք հարստութեան ու փառքի և անտեսենք իրա՛ւ արժէքաւորը՝ հոգեկան աշխարհը: Մենք միշտ յիշելու ենք թէ արտաքինէն զատ կայ ներքին Ես-ը ու նաև Դատաստան մը: Մենք պիտի չդատուինք մեր Ֆիգիբական բարեմասնութիւններուն և կամ մտային կարողութիւններուն -որոնց համար մեր իսկական Ես-ը պիտի ըսէր «Այդ ես չեմ», այլ մենք պիտի դատուինք մեր ներքին Ես-ին համար: Մենք պարտինք ըլլալ ա՛յն ինչ որ Քրիստոս պիտի ուզէր որ մենք ըլլայինք: Ի՞նչ կրնանք տալ վերագտնելու մեր Ես-ը երբ զայն անդարձ կորսնցուցած ենք. այլևս ոչինչ ունինք տալիք քանի մենք մեր ամբողջ ունեցածը տուած ենք արդէն և տեղը ստացած ոչինչ:

Քրիստոս լաւ գիտէր անձկութիւն և չարչարանք բառերուն իմաստը: Ան ևս ճաշակեց հոգեկան լլկումի և յուսահատութեան պահեր, քանի իր ճամբան կ'անցնէր Գեթսեմանիէն՝ զինք առաջնորդելու Գողգոթա: Ասոր համար ալ ան չփորձեց մըլխ-թարել կամ տրամաբանական տարազում մը տալ իր անձկութիւններուն կամ վախերուն. սակայն անոր փոխարէն, ան իր աշակերտներուն մտավախութիւններն ու անձկութիւնները շատ լուրջի առաւ և անոնց փոխարէն ուրիշ բան մը առաջարկեց, երկիւղ՝ Աստուծոյ հանդէպ: Թերևս ոմանք մտածանք թէ Քրիստոս իր աշակերտներուն մէջէն ուզեց հանել վախը միայն անոր փոխարէն աւելի մեծ վախ մը դնելու անոնց սիրտերուն մէջ: Անկասկած որ այդ չէ պարագան. որովհետև Աստուածավախութիւնը բազմիցս կրկնուած բառ մըն է Հին Կտակարանին մէջ և Աստուածորդին անպայման ուզեց որ այդ Հին ճշմարտութիւնը վերապրէր իր հետևորդներուն մէջ. քանի այդ վախը հիմնովին տարբեր իմաստ մը ունէր անձկութիւն բառէն, որ մեր դէպի Հայր Աստուած ունեցած հաւատքին, վստահութեան և հնազանդութեան յստակ արտացոլացումը պէտք է նկատուի:

Անձկութիւնն ու վախը, սիրելի հաւատացեալներ անխուսափելի ազդակներ են իւրաքանչիւր ապրող էակի մէջ: Միայն մէկ ոյժ կայ որ կրնայ ժխտել վախն ու

